

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΛΑΚΚΑΣ ΣΟΥΛΙΟΥ

ΤΟΠΙΚΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΜΗΝΑΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1997 ΕΤΟΣ 7 ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 100 - ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΗΡΟΥ 3Α 43332 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΔΕΡΒΙΖΙΑΝΩΝ

Ο Δήμος Δερβιζιάνων, με έδρα τα Δερβίζιανα, προέρχεται από την αναγκαστική συνένωση 14 κοινοτήτων. Μετά την ψήφιση του σχετικού νόμου, "πρόγραμμα Ι. Καποδιστρίου", τον παραπάνω Δήμο αποτελούν τα χωριά, πρώην κοινότητες (τα λεγόμενα με το νέο νόμο δημοτικά διαμερίσματα), 1) Αλεποχώρι Μπότσαρη 2) Αρδοση 3) Αχλαδέα 4) Βαργιάδες 5) Γεωργάνοι 6) Δερβίζιανα 7) Ελαφος 8) Μπεστιά 9) Παλαιοχώρι Μπότσαρη 10) Πεντόλακος 11) Ρωμανός 12) Σερζιανιά 13) Σιστρούνη και 14) Σμυρτιά.

Για την ονομασία του νέου Δήμου υπάρχουν πολλές ενστάσεις, διότι η δοθείσα ονομασία δεν στηρίζεται σε γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία. Θα μπορούσε να ονομασθεί ο νέος Δήμος, ως Δήμος Λάκκας Σουλίου, ή Δήμος Ανω Αχέροντα, ή Δήμος Σιστρονίου κ.λ.π.

Σε τοπική εφημερίδα της πόλεως των Ιωαννίνων (Πρωϊνός Λόγος) διαβάσαμε ένα ενδιαφέρον άρθρο για το Δήμο Δερβιζιάνων, του συνταξιούχου δασκάλου κ. Στεφ. Μπέττη, το

οποίο παρατίθεται ως έχει.

Η μεγάλη κοιλάδα η οριζόμενη από τα βουνά της Ολύτσικας, το Ποποβίτικο ποτάμι παραπόταμο της Τύριας, τα βουνά του Σουλίου, το βουνό της Μπογόριτσας και το Μορίζην παρακλάδι της Ολύτσικας και περιλαμβάνουσα τα χωριά Τόσκεσι, Λίπα, Τσερίτσινα, Γρασανά, Μπασουσιούς, Μπουρέλεσια, Κόπρα, Ζαραβούτσι, Βελανιδιά, Παρδαλίτσα, Ελεζνα, Γράζντανη, Λιβιάχοβο, Βάρδα, Γκουλεμή, Δραγοβέτσι, Αρδοση, Μπουκουβίνα, Μπεστιά, Στρούνι (αυτά τα πέντε λέγονταν - άγνωστο γιατί - Κουπάκια), Ρωμανού, Αλποχώρι, Παλποχώρι, (αυτά τα δύο ήταν γνωστά σαν Λάκκα του Μπότσαρη, ως ανήκοντα στην ισχυρή Σουλιώτικη οικογένεια των Μποτσιαραίων), Σερζιανιά, Ρουσιάτσα, Δερβίζιανα, Γιωργάνου, Μπάλλα, Λιπάδη, Βαριάδες (θα προσθέσω σ' αυτά και την Κοπάνη, Ζόριστα, Μουσιωτίτσα και Κουκλέσι, όντα από την Α. πλαγιά του Μορίζην), αποτελούσαν στη Νεώτερη Ιστορία και Γεωγραφία μας τη λεγόμενη Λάκκα - Σούλι ή Λάκκα του Καλοσούλι, αφ' ότου δηλ. εγκα-

ταστάθηκαν στα βουνά της και ανδρώθηκαν οι Σουλιώτες οι δε κάτοικοί της Παρασουλιώτες ή απλά Λακκιώτες.

Η σχέση των Σουλιωτών με τους κατοίκους της Λάκκας, τους Παρασουλιώτες, ήταν στενή, στενότερη, αφότου οι πρώτοι βοήθησαν τους δεύτερους να εκδιώξουν (1750-1) από την περιοχή τους, τους εξωμότες Αρβανίτες και τυράννους τους, που εμφανίστηκαν εκεί στις αρχές του ΙΖ' αιώνα, μετά δηλ. την εξέγερση του Φιλοσόφου και ανερχόμενους σε 120 οικογένειες σύμφωνα με σημείωση της μονής Διχούνι κατανέμονταν δε οι οικογένειες σε πέντε χωριά της οι περισσότερες των οποίων (44) κατοικούσαν στα Δερβίζιανα, όπου μάλιστα είχαν και το τζαμί τους.

Από τότε οι Λακκιώτες γίνονται δεκτοί στην Σουλιώτικη Συμπολιτεία, η επιρροή της οποίας έφθανε κατά καιρούς ως την Κοσμηρά. Οι μεταξύ τους επιγαμίες ήταν από την ίδια εποχή συχνές, παράδειγμα

η Βαριαδίτσα μανά του Μάρκου Μπότσιαρη.

"Πολλά ήθη, έθιμα και αρεταί των αδελφών και προστατών αυτών, γράφει ο Λαμπρίδης, προσέλαβαν και διατηρούν οι Λακκιώται μέχρι του νυν". Προσθέτω, πως η Λάκκα υπήρξε έκτοτε δεξαμενή, απ' όπου οι Σουλιώτες αντλούσαν τα πιο λαμπρά παλληκάρια τους, που προέρχονταν ιδίως, καθώς μαρτυρείται, από τα χωριά Τόσκεσι, Λίπα και Γιωργάνους.

Οι Λακκιώτες σ' όλο αυτό το διάστημα εκπλήρωναν "αγογγύστως" στους προστατές τους Σουλιώτες,

όσοι τους εβοήθησαν ν' απαλλαγούν από τους Τούρκους, αλλά και σε επίσημες κάποιων χωριών τους οικογένειες για τον ίδιο λόγο, φόρο μικρό. Πλείστοι δε των κατοίκων της Λάκκας κατέφευγαν σε δύσκολες στιγμές στο Σούλι, όπου τύχαιναν της αδελφικής φιλοξενίας των Σουλιωτών. Κι ακόμα κατά τη γιορτή του πολιούχου των τελευταίων Αγίων Δονάτου (30 Απριλίου), μακρές θεωρίες Λακκιωτών συν γυναιξί και τέκνοις ανέβαιναν πάνω στο Σούλι, κι αφού προσκυνούσαν τον Άγιο πανηγύριζαν

Συνέχεια στην 4η σελίδα

**"Πνεύμα θα πει
η προκοπή
π' απλώνει την ειρήνη.
Μια φυλακή
ανοίγει εκεί
ένα σχολειό που κλείνει."**

Από τα παλιά Γιάννινα Τα χάνια και οι σαμαράδες

Τα Χάνια και οι σαμαράδες

Το ένα επάγγελμα είχε την εξάρτηση από το άλλο. Κοντά στα Χάνια των Ιωαννίνων απαραίτητα ήταν το πεταλωτήριο και το σαμαράδικο. Εργαστήρια που είχαν άμεση σχέση με τα υποζύγια και γενικά τα φορτία.

Τον παλιό καλό καιρό η πόλη των Ιωαννίνων είχε πολλά σαμαράδικα και όλα

γύρω από τα Χάνια στην Καλούτσανη και στην οδό Ανεξαρτησίας. Στη δεκαετία του 1950 ήταν τριάντα σαμαράδες. Ολοι ήταν Μετσοβίτες.

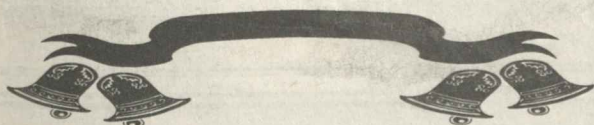
Από τότες εφαινετο πως η τέχνη αυτή δεν είχε φως και θα εξέλειπε. Δεν πήγαιναν παιδιά να μάθουν την τέχνη του σαμαρά, να συνεχίσουν το επάγγελμα όπως το δέλει η παράδοση.

Ολοι οι σαμαράδες δούλευαν καλά. Φύλαξαν οικο-

γένειες, μεγάλωσαν παιδιά, τα σπούδασαν με την τέχνη του σαμαρά. Ουστάδες και καλφάδες επάνω και καταπάνω στη δουλειά. Εφτιαχναν σαμάρια για άλογα, για μουλάρια για γομάρια. Μέτρα ξεχωριστά για το καδένα ζω. Επαιρναν μέτρο για το γομάρι κι ύστερα έκοβαν το σαμάρι γι αυτό έμεινε περιπαιχτικά: "θα σου

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Η "ΦΩΝΗ" εύχεται σ' όλους
τους πατριώτες Λακκιώτες
Καλά Χριστούγεννα και
Καλή Πρωτοχρονιά

Μνήμη Αγίου Μηνά

Στις 11 Νοεμβρίου η Χριστιανοσύνη γιόρτασε έναν ακόμη μεγαλομάρτυρα, τον Άγιο Μηνά. Στην περιοχή της Λάκκας Σουλίου ο Άγιος Μηνάς λατρεύεται με περισσή ευλάβεια. Σ' όλες τις παλιές εκκλησιές υπάρχει η εικόνα του. Μόνο μια εκκλησία σούλα υπάρχει στο όνομά του, είναι αυτή που βρίσκεται στη δικαιοδοσία της ενορίας Αχλαδέας. Στα όρια μεταξύ Αχλαδέας και Σμυρτίας σεμνύνεται το μικρό παρεκκλήσι του Αγίου. Ποιάς όμως ήταν ο Μεγαλομάρτυρας Αιγύπτιος Άγιος που περιγράφουμε παρακάτω:

Ετσι τον αναφέρουν όλοι οι βιογράφοι του. Αιγύπτιος την καταγωγή και φυσικά ειδωλολάτρης από αυτά τα παιδικά του χρόνια. Οι γονείς του, ειδωλόλατρες κι αυτοί, του μετέδωσαν όλο εκείνο το σέβας στις υπερφυσικές, μυστικές και απρόσωπες δυνάμεις, που μπορείς τάχα να τις συναντήσεις σ' ένα ζώο, σ' ένα φυτό, σ' ένα πράγμα ή σ' ένα σ' ένα ουράνιο σώμα. Κι οι Φαραώ και αυτοί αποτελούσαν θεότητες κι ο κριοκέφαλος θεός Αμμώνας κι ο Όσιρις κι ο Ωρος και ο Ρα ήταν, και σ' αυτά τα ιστορικά ακόμη χρόνια, το επίκεντρο της λατρείας των Αιγυπτίων.

Ο μικρός ειδωλολάτρης Μηνάς πρέπει να πήρε μέρος στις δυοσίες, στα δείπνα και στις τελετές, που το ειδωλολατρικό περιβάλλον τις είχε γερά δέσει με την καθημερινή ζωή.

Εφηβος πια, και ενώ η Αίγυπτος βρίσκεται υπό Ρωμαϊκή κατοχή, ο Μηνάς κατατάσσεται ως στρατιώτης και υπηρετεί στο Κοιτάειο της Φρυγίας, στη σημερινή Κιουτάχεια.

Πολύ νωρίς διακρίθηκε για την ανδρεία του και τη συνέπιά του και οι προϊστάμενοί του έβλεπαν πως του αξίζει μια αποδοσία σταδιοδρομίας μέσα στο στράτευμα. Το στράτευμα το ρωμαϊκό, σ' αυτά τα χρόνια, συγκεντρώνει όλη τη δύναμη της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας κι από τις τάξεις του αναδεικνύονται και αυτοκράτορες ακόμη.

Είμαστε σχεδόν στα τέλη του 3ου μ.Χ. αιώνα. Η ειδωλολατρία ψυχωρραγεί κι οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες πασχίζουν να της ξαναδώσουν ζωή, εξοπλύνοντας διαγωγούς κατά των Χριστιανών. Δέκιος, Διοκλητιανός, Μαξιμιανός πέρασαν στην Ιστορία ως αιμοσταγείς αυτοκράτορες.

Ο νεαρός Μηνάς μέσα στο στράτευμα δέχεται για πρώτη φορά το αναγεννητικό μήνυμα του Ευαγγελίου. Τα σπέρματα της ειδωλολατρίας που κουβαλάει μέσα του, η διαφθορά που γύρω του αναδι-

δει φρικτή δυσοσμία, συγκρούονται με την αλήθεια του Χριστού, που πρόσφατα έχει εμβολιαστεί. Τρομερή η σύγκρουση!

Εγκαταλείπει το στράτευμα και καταφεύγει στο βουνό πάνω από την Κιουτάχεια κι εκεί ζει ζωή ασκητική κι αφιερωμένη στον Θεό. Η πίστη του γίνεται καμίνι. Όταν νιώθει πως είναι έτοιμος, αποφασίζει να εγκαταλείψει το βουνό και να ομολογήσει τον Χριστό. Ο Κύριός του του ετοιμάζει όμως μεγαλύτερη τιμή και ανάδειξη.

Είναι τα χρόνια του πιο σκληρού διωγμού, που τον έχουν επίσημα κηρύξει ο Διοκλητιανός κι ο Μαξιμιανός. Ο Μηνάς μέσα σ' αυτό το φοβερό τυφώνα στροβιλιίζεται, συλλαμβάνεται, ομολογεί με παρρησία την πίστη του και υποβάλλεται σε φρικτά βασανιστήρια.

Όυτε το μαστίγωμα που πολλαπλασιάζουν τις σάρκες του, ούτε τα σιδερένια νύχια που τον καταξερίζουν, ούτε οι αναμμένες λαμπάδες που κατακαίουν τις ανοιχτές πληγές του, λυγίζουν το φρόνημα του γενναίου μάρτυρα. Κουράστηκαν οι δήμιοί του να τον βασανίζουν. Εκείνος όμως δεν κουράστηκε, δεν απόκαμε από τους βασανισμούς, δε σταμάτησε να ομολογεί την πίστη του, ως τη στιγμή που τον αποκεφάλισαν και παρέδωσαν στη φωτιά ό,τι είχε απομείνει από το ιερό του σκήνωμα. Ήταν 11 Νοεμβρίου 296 μ.Χ.

Ο,τι σεβάστηκε η φωτιά, οι χριστιανοί της Κιουτάχειας το τύλιξαν σε καθαρά σεντόνια και το μετέφεραν με καμήλα και το ενταφίασαν στην πατρίδα του. Από τότε ο τάφος του Μεγαλομάρτυρα έγινε θρησκευτικό κέντρο. Καραβάνια από πιστούς έρχονταν απ' όλα τα μέρη της αυτοκρατορίας, να προσκυνήσουν ευλαβικά στον τάφο του και να ζητήσουν από τον πολύαδλο "καλό στρατιώτη Ιησού Χριστού" βοήθεια κι ευλογία.

Πάνω σ' αυτό τον τάφο του Μεγαλομάρτυρα Μηνά, ο Μέγας Κωνσταντίνος έκτισε ναό, όταν πατριάρχης Αλεξανδρείας ήταν ο Μέγας Αθανάσιος. Γύρω από το ναό αργότερα κτίστηκε ολόκληρη πόλη "η πόλη του Αγίου Μηνά". Τα ερείπια αυτής της πόλης βρέθηκαν πολύ κοντά στο "Έλ Αλαμίν", που σημαίνει "ο τόπος του Μηνά".

Όλοι ξέρουμε ότι εκεί, στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο, έπαθαν πανωλεθρία οι μέχρι τότε ανίκητες δυνάμεις των Γερμανών. Αυτή η νίκη, η βαρυσήμαντη για όλη την ανθρωπότητα, αποδίδεται σε θαύμα του αγίου Μηνά και το γεγονός αυτό το αναφέρει ο ιστορικός Απόστολος Δασκαλάκης.

Σε πολλά μέρη χτίστηκαν μεγαλοπρεπείς ναοί, στη μνήμη του Μεγαλομάρτυρα: Στην Κωνσταντινούπολη, στη Ρώμη και αλλού.

Στην πατρίδα μας ιδιαίτερα τιμούν τον Άγιο στη Νάουσα, στη Σαντορίνη, στη Θεσσα-

λονίκη, στην Ηπειρο και τη Χίο. Εκεί όμως που ο Άγιος Μηνάς είναι πολυόχρος και προστάτης είναι στο Ηράκλειο της Κρήτης, όπου ο ένας από τους δύο μητροπολιτικούς ναούς σ' όνομά του, ο νεότερος θεωρείται ένας από τους λαμπρότερους ναούς των Βαλκανίων και της Ανατολής. Προστάτης της έχει τον Άγιο Μηνά και το σώμα της Αστυνομίας Πόλεων και μαζί της συνεορτάζει όλη η ορθόδοξη Εκκλησία. Ετσι ο Αιγύπτιος μεγαλομάρτυς με τους αγώνες του κατέκτησε όλη την οικουμένη.

Επιμέλεια Ε.Κ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Κύριε Κολιάκη
Ως γνήσιος Λάκκα-Σουλιώτης αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω μέσω της εφημερίδας σας τις θερμές ευχαριστίες μου προς τον πρόεδρο και το Δ.Σ. του συλλόγου "Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΑΧΛΑΔΕΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ" για την τιμή που μου έκαναν και με κάλεσαν να παρευρεθώ στη γιορτή του ταίπιου που έγινε στο Κοινοτικό γραφείο Αχλαδέας, την 2-11-1997.

Θεωρώ ότι η εκδήλωση αυτή αξίζει πολλών συχαρητηρίων και αποτελεί κατά τη γνώμη μου αναβίωση του γλεντιού που γινόταν παλαιότερα. Η αγάπη, η φιλία και οι παιδικοί δεσμοί βγήκαν στο προσκήνιο και δημιουργήσαν μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα. Η συγκίνηση από την αναδρομή στο παρελθόν, παρεχώρησε πολύ σύντομα τη θέση της στη χαρά και το κέφι, γιατί έτσι το επέβαλε η περίπτωση. Το πλούσιο φαγοπότη και ο εξαντλητικός χορός από τις 10 το πρωί μέχρι τις 7 το απόγευμα θα μείνουν αξέχαστα.

Θαυμάσαμε και τις χορευτικές ικανότητες του εκδότη της εφημερίδας. Τέτοιες γιορτές πρέπει να γίνονται συχνά γιατί όπως έλεγαν οι αρχαίοι: "Βίος ανεόρταστος, μακρά οδός απανδόκευτος" και επίσης για να διδάσκονται οι νέοι πως γλεντούσαμε εμείς τα παλιά χρόνια: Φιλικά άδοξα, ανόθευτα Ελληνικά και αγαπημένα.

Με τιμή και αγάπη ο συμπατριώτης σας,
Σωκράτης ΡΑΔΗΣ

Παπαφλέσσα, 11Β Αγ. Παρασκευή, Αθήνα
Υ.Γ. Κύριε Κολιάκη, με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την ανελλιπή αποστολή της εφημερίδας σας και να σας πω ότι, αισθάνομαι ιδιαίτερη συγκίνηση όταν βλέπω στο γραμματοκιβώτιο της πολυκατοικίας που μένω την εφημερίδα μας. Είναι ό,τι πιο ευχάριστο και το καλύτερο που περιέχεται στο γραμματοκιβώτιό μου. Με τρέφει και με αναζωογονεί. Τη θεωρώ οξυγόνο και ευχάριστη ανάσα μέσα στο νέφος και το άγχος της ταϊμεντούπολης, της Αθήνας.

Χ. ΣΚΟΥΛΙΚΑΣ - Α. ΚΡΙΚΩΝΗΣ
ΦΑΝΟΠΟΙΙΑ

8ο χιλ. Εθν. Οδού Ιωαννίνων - Αθηνών
ΤΗΛ. 0651-92316 ΚΙΝΗΤΟ 093585556

ΕΚΘΕΣΗ ΥΠΝΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΩΤΣΗΣ
Ν. ΖΕΡΒΑ 87 ΤΗΛ. 66710 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΡΑΔΙΟ ΤΑΞΙ Νο 36 ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΗΛ. ΣΠΙΤΙΟΥ (0651) 48285
ΚΙΝΗΤΟ 093-521 191
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Σημειώσεις εκ του βιβλίου του Συγγραφέως Βασίλη Κραψίτη εκ Παραμυθίας Θεσπρωτίας

Τον Ιούλιο του έτους 1807 τα Επτάνησα και η Ηπειρωτική παραλιακή ζώνη μεταβιβάσθηκαν από τους Ρώσους στους Γάλλους των οποίων τα στρατεύματα (1.500) άνδρες με επικεφαλής τον Στρατάρχη CESAR BERTHER αποβιβάσθηκαν και τον Αύγουστον 1807 στην Κέρκυρα. Οι Γάλλοι τότε (1807) συγκρότησαν κυρίως από Σουλιώτες και άλλους Ηπειρώτες που ευρίσκοντο πρόσφυγες στην Κέρκυρα. Το Αλβανικό Σύταγμα που ορδή έπρεπε να το ονομάσουν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ τιλοσηρήθηκε δε αυτό αλβανικό, δια να δυσαρεστηθούν η Πόλη (Κωνσταντινούπολις) και οι φανατικοί Λατίνοι κ.λ.π.

Η Διοίκηση του ανωτέρω Συντάγματος το οποίον αποτελούσε τμήμα του Γαλλικού Στρατού ανατέθηκε από τον Ναπολέοντα στον Ιωάννη Λουδοβίκο. Υπηρετήσαν δε σ' αυτό με το βαθμό του ταγματάρχη μεταξύ άλλων η Χαΐδω Γιαννάκη Σέλου κατά δε τον Πουκεβίλ και η Μαρία χήρα Φώτω Τζαβέλα. Η τέταρτη χιλιάρχη του Σώματος των Αρβανητών είναι συνδεδεμένη ως κάτωδι:

1) Φώτος Τζαβέλας

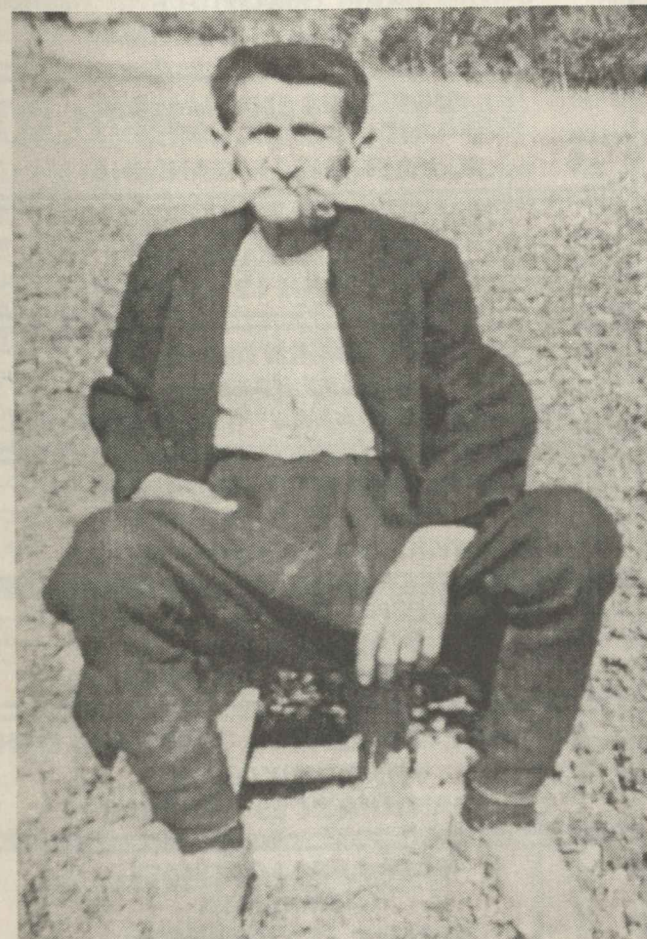
TENERE Κορονέλλος (Αντισυνταγματάρχης), 2) Περαιβός Χριστόφορος - δημοσιογράφος με βαθμό Ταγματάρχου. Επίσης στις εκατονταρχίες υπηρέτησαν οι κάτωδι Σουλιώτες: 1) Ζώης Πάνος εκατόνταρχος, 2) Πήλλιος Πέγκας πεντήταρχος, 3) Κώστας Μήγας υποπεντήταρχος, 4) Γιαννάκης Ρίζος Μπαιρακτάρης, 5) Γεώργιος Δράκος εκατόνταρχος, 6) Γεωργάκης Κολιός πεντήταρχος, 7) Δήμος Μπακόλης υποπεντήταρχος, 8) Κίτσος Παπάς Μπαιρακτάρης, 9) Νάστος Φωτομάρας εκατόνταρχος, 10) Γιώργος Ζέρβας πεντήταρχος, 11) Γιάννης Δακρίρης Μπαιρακτάρης, 12) Ζυγούρης Τζαβέλλας εκατόνταρχος, 13) Κίτσο Τζαβέλης πεντήταρχος, 14) Κίτσο Πάσχος υποπεντήταρχος, 17) Βέλγος Καραμίνης Μπαιρακτάρης, 18) Νασούλης Πέδης πεντήταρχος, 19) Γιάννης Καραμίνης υποπεντήταρχος, 20) Νικόλαος Τζαβέλας εκατόνταρχος, 21) Χρήστος Παλάσκας πεντήταρχος, 22) Αποστόλης Ζαμαλής υποπεντήταρχος και 23) Γιαννάκης Φωτομάρας Μπαιρακτάρης.

Μεταξύ των Σουλιωτών

υπήρχε και η φάρα Παντουλαίων υπό τον χιλιάρχη και μετέπειτα εκατόνταρχο Ταιμούλια Παντούλα. Το 1803 μετά την κατάληψη του Σουλίου υπό τον στρατόν του Αλή Πασά, οι Σουλιώτες διεσκορπίσθηκαν κατά τμήματα προς διαφόρους κατευθύνσεις Πάργα, Κέρκυρα, Πρέβεζα, Ζάλογγο και ένα τμήμα γυναικοπαίδων κυρίως και ηλικιωμένων κατέφυγε εις περιφέρεια Αρτης και εγκαταστάθηκε εις ένα ορεινό Μοναστήριον ονόματι Σέλτσο. Διατηρείται σήμερα.

Αλλά μετά παρέλευση μηνός ο Αλή Πασάς απέστειλε στρατό προς καταδίωξιν τους. Οι εγκλιμένοι τότε Σουλιώτες ηλικιωμένοι και γυναικοπαίδια προ του κινδύνου να συλληφθούν αιχμάλωτοι και να κατασφαιγούν από τους αρβανίτες του ανωτέρω Πασά έδωσαν πυρ εις την μπουρταποθήκη και η φωνεύθησαν, πλην όμως μερικά από τα παιδιά των Σουλιωτών διέφυγον τον κίνδυνο λόγω εξόδου εκ της Μονής και περισυνελέγησαν από τσοπαναρίους του πληθύνον κείμενου χωριού, σήμερα ονόματι Τετράκωμον Αρτης (πρώην Μίγερ).

ΦΩΤΟ ΑΡΧΕΙΟ

Καδιστός, σε μια "κουτσιούμπα" ο αγέρωχος Λακκιώτης ποζάρει στο φακό της μηχανής. Είναι ο πλέον χαρακτηριστικός τύπος ανδρός της περιοχής μας. Μέτωπο φαρδύ, βλέμμα αγέρωχο, συμμετρική μύτη και γερό σαγόνι. Την προσωπογραφία αυτή τη στολίζει αρειμάνιο μουστάκι και απαραίτητα στο στόμα το ταϊμπουκι, δείγμα ανδρείουσύνης. Ποιός είναι τ' όνομά του; Οποίος μας τηλεφωνήσει πρώτος, κερδίζει δώρο έκπληξη.

ΦΩΤΟ - ΑΡΧΕΙΟ Ε.Κ.

Μεταξύ των διασωθέντων υπήρξαν και παιδιά της φάρας Παντουλαίων, όπου σήμερα εις τον εν λόγω χωρίον υπάρχουν αρκετές οικογένειες που φέρουν το επώνυμον ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ.

Υστερα από πολλά χρόνια μερικές οικογένειες Παντουλαίων μετανάστευσαν για διαφόρους λόγους εις Αρτα - Αγρίνιον - Ελαφον Γλυκόστομον - Αρτοπούλαν Ιωαννίνων - Μελιανά Πρεβέζης και Δραμεσιούς Δωδώνης. Ο αείμνηστος πατήρ του Γεώργιου Π. Παντούλας κάτοικος εν ζωή Ελάφου Ιωαννίνων μου διηγήθη ότι ένας αδελφός του παππού του Παντούλας Κων/νος, εγκατεστάθη επί Τουρκοκρατίας εις Τρίπολιν - Πελοποννήσου, όπου εχρημάτισε και Δήμαρχος της πόλης. Ούτος δεν είχε απογόνους και η υπηρεσία του Δήμου έστειλε ειδοποίησιν εις συγγενείς του εις Ελαφον Ιωαννίνων (πρώην Δραγοβέτσι) να ενδιαφερθούν δια την κληρονομίαν της περιουσίας -πλην όμως δεν το έπραξαν- λόγω των κακών συνθηκών που επικρατούσαν εις την περιοχή Πελοποννήσου. Ως αὐτὸς ἑτερος αδελφός του παππού του αείμνηστου πατρός μου Γεωργίου Π. Παντούλα, ως ο ίδιος μου διηγήθη κατέφυγε εις Λαμίαν και εγκατεστάθη εις χωρίον ονόματι Άγιος Σεραφεϊμ Μώλου Λαμίας χωρίς έκτοτε να δώση σημεία ζωής και ουδείς εκ των συγγενών και απογόνων αυτού εγγώριζε περί της τύχης τούτου.

Το 1966 ο υποφαινόμενος υπηρετών τότε ως Υποδιοικητής της Ανωτέρας Στερεάς Ελλάδος εις Λαμίαν φέρων τότε τον βαθμό του Αντισυνταγματάρχη χωρικής ανακάλυψε όλως τυχαίως τους απογόνους του ανωτέρω Παντούλα και εις πρώτην ευκαιρίαν του επισκέφθη τούτους ως προσωρινός Ανώτερος Διοικητής και άπαντες οὔτοι με υποδέχθησαν με μεγάλη χαρά και πανηγυρισμούς και μου διηγήθησαν ότι πράγματι ο προπάππος των κατήγετο από την Ηπειρο και είχαν εντολή εις πρώτην

ευκαιρία να επισκεφθούν την Ηπειρο τόπον της καταγωγής των -πράγμα το οποίο δεν έπραξαν- Διαπίστωση όμως ότι στο ανωτέρω χωρίον υπήρχαν πολλές οικογένειες ανεπτυγμένες Παντουλαίων που έφεραν τα ονόματα Γεώργιος, Παναγιώτης, Κώστας, Δημήτριος, Φώτης κ.λ.π. ήτοι τοιαύτα έφερον και οι απόγονοι Παντουλαίων εις την Ηπειρο. Είναι αναμφισβήτητον γεγονός πλέον ότι οι οικογένειες Παντουλαίων ανά την Ηπειρο, Αγρίνιον, Αρτα, Λαμία κ.λ.π. έχουν την καταγωγή των από το ηρωικό Σούλι.

Μέλη της οικογένειας της φάρας Παντουλαίων καταγομένων από το ηρωικό Σούλι μετανάστευσαν ύστερα από πολλά χρόνια από το Τετράκωμο Αρτης όπου κατέφυγαν το έτος 1803 εις χωρίον Ελαφος Δερβιζάνων Ιωαννίνων, ονομαζόμενον το χωρίον τούτο Δραγοβέτσι, τουρκικής ονομασίας αλλαγής του ονόματος επραγματοποιήθη το 1930 κατόπιν εντολής του τότε υπουργού Στρατηγού Δημητρίου Μπότσαρη καταγομένου εκ Σουλίου. Ελαβε δε το χωρίον το όνομα Ελαφος, διότι υπήρχε κάποια ιστορική διάδοση, ότι την ημέρα της Γιορτής των γενεθλίων της Θεοτόκου, ήρχετο ένα ελάφι και το οποίο εδυσίαζετο και διενέμετο το κρέας του εις τους προσκυνήτας και παρευρισκομένους εις την θρησκευτικήν ταύτην πανήγυριν. Το χωρίον Ελαφος δεν προσηύχρε, αλλά υπήρχε ένα δαυματούργον Μοναστήριον με καλοήθους και οι προσκυνηταί προσήρχοντο από τα περίξ χωρία και αργότερα εγκατεστάθησαν χωρικοί από διάφορα μέρη ως η οικογένεια Παντουλαίων, λόγω του ότι το ανωτέρω Μοναστήριον της Παναγίας εθεωρείτο δαυματούργον και ο τόπος είχε άφθονα νερά και πλούσια βλάστηση. Αυτή είναι η ιστορία με λίγα λόγια της φάρας των Παντουλαίων και του χωριού μας Ελαφος Δωδώνης Ιωαννίνων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ

ΜΕΞΕΛΟΠΩΛΕΙΟ - ΤΑΒΕΡΝΑ "ΛΙΟΓΕΡΜΑ"
ΤΑΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ - ΠΛ. ΟΜΗΡΟΥ 4
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Συνέχεια από την 1η σελίδα
με τους Σουλιώτες σε αγα-
στά σύμνηνοια και αγάπη
αδελφικά.

Δεν πρέπει βέβαια να μας
διαφεύγει την προσοχή,
πως σε παλαιότερα χρόνια
(13-14 αιών) προτού ακόμα
Χριστιανοί Αρβανίτες της
Τοιμαουρίας κατά το πλεί-
στο φεύγοντας τις διώξεις
των ομοφύλων τους εξωμο-
τών αλλά και πολλοί "εκ-
των μαχιμότερων της Λάκ-
κας τέκνων" που εγκατέλει-
παν για τον ίδιο λόγο τα
χωριά τους, συνοικίσουν
το Σούλι, πλείθος Αλβανών
Χριστιανών κατέβηκαν κατά
ομάδες μεγάλες και εγκατα-
στάθηκαν ειρηνικά, καθώς
μας διδάσκει η Ιστορία,
στην περιοχή, επήλυδες,
που συμμίχθηκαν με τους
ιθαγενείς, εξελληνίστηκαν
με τον καιρό απώλεσαν δε
και τη γλώσσα τους. Ακόμα
και στα χρόνια του Λαμπρί-
δη (1870 - 1890) υπήρχαν
σε αρκετά χωριά της περιο-
χής Σερζιανιά, Μουσιωτί-
τσα, Δερβιζιανιά, Ζορίστα,
Γιωργάνου, Μπάλλα, Ρου-
σιάτσα, Παλνοχώρι και Ρω-
μανού κάτοικοι μέσης και
μεγαλύτερης ηλικίας, που
μιλούσαν αρβανίτικα μόνο
δε, τα γράφει ο ίδιος ο Λ.
αυτά "εις Σερζιανιά και
Μουσιωτίτσα απαντώνται γυ-
ναίκες αγνούσαι την Ελλη-
νικήν" και προσθέτει, πως

Δήμος Δερβιζιάνων

"εις Μουσιωτίτσαν μάλιστα
οι γυναίκες ελληνιστί άδου-
σι και μοιρολογούσι δεν εν-
νοώσι όμως την σημασίαν
των λεγομένων".
Αυτά ως εδώ τα ιστορικά
τα αναφερόμενα στη Λάκκα
Σουλί. Προσπάθησα με τα
παραπάνω και σε λίγες πε-
ριεκτικές γραμμές αρκε-
σθείς για την τεκμηρίωση
των σχετικών με την περιο-
χή στα γραφόμενα του Λα-
μπρίδη, γιατί είναι ο μόνος
από τους παλαιότερους λο-
γίους μας, που περιώδεψε
κατά τις ιατρικές εκδρομές
του τα χωριά της Λάκκας
και άντλησε τις ειδήσεις του
από πρώτο μάλιστα χέρι, να
κάνω κατανοητό, πως ο
όρος Λάκκα Σουλί δεν είναι
μόνο όρος γεωγραφικός,
που συνδέει δηλ. απλά τις
δύο περιοχές ως γειτνιάζου-
σες μεταξύ τους, αλλά κυ-
ρίως δύο έννοιες Λάκκα και
Σουλί συνδεδεμένες με θα-
θείες ιστορικές ρίζες, με
ομοιότητες φυλετικές,
γλωσσικές, θρησκευτικές,
εθιμικές, με κοινούς αγώ-
νες και κοινά οράματα.
Όσο για τη σημασία του
χωριωνυμίου Δερβιζιανιά
αυτό από πρώτη όψη είναι
κατά μεν τη ρίζα τουρκικό
(δερβίσης) δανεισμό κι από

τους Αρβανίτες κατά δε την
κατάληξή του πληθυντικού
σλαβικό και σημαίνει ιδιο-
κτησία όλο δε μαζί μπορεί
να εξηγηθεί σαν οικισμός ή
χωριό του δερβίση. Αν εν-
τούτοις πιστέψουμε τον
ίδιο το Λαμπρίδη, και δεν
έχουμε λόγους για το αντι-
θετο, ότι δηλ. "υπ' αυτό το
όνομα το χωριόν μνημονεύ-
εται κατά το 1570, ότε εν τη
Λάκκα Μωαμεθανοί δεν κα-
τώσουν", τότε κλίνουμε
προς την του Wasmer, που,
καθώς βλέπω, τη ρίζα του
ονόματος παράγει από το
σλοβενικό Tervez (είναι
συχνός, γράφει, σαν τοπω-
νύμιο) και σημαίνει τόπος
ξηκερσωμένος με την κατά-
ληξή δε -ιανια θα πει περιο-
χή με εδάφη ξηκερσωμένα
φαιίνεται δε μάλλον ο ίδιος
να εγγίζει την αλήθεια. Ο
λαός μας εντούτοις παρευ-
μοδόγησε την άγνωστη σλα-
βική ρίζα και φάνησε ο
γνωστός δερβίσης εκεί που
δεν τον έωσαν. Με άλλα
λόγια ο Wasmer θέλει όλο
το χωριωνύμιο σλαβικό,
καθώς συμβαίνει με το πλη-
σιόχωρό του Τσαρίσιανια.
Το άλλο τοπωνύμιο Λάκκα
Σουλί είναι κατά μεν το
πρώτο σκέλος του ελληνικό
μεγεθυντικό σημαίνει κοι-

λωμα, κοιλάδα κ.λ. κατά το
λάκκος, λακκιά, λακκώματα
κ.λ.π. κατά δε το δεύτερο
αρβανίτικο και θα πει κορ-
μός, κορφή και κατ' επέ-
κταση σκοπιά, βίγλα, όπως
πράγματι είναι η περιοχή,
όνομα βέβαια που δεν μπο-
ρεί ν' αλλάξει αφού καθιε-
ρώθηκε ήδη με το πρώικό
Σουλί ελληνοποιήθηκε άλ-
λωστε γεγονός κλιτό.
Και θα ρωτήσω αμέσως:
Τι εμπόδιζε τον ανάδοχο
του νέου Δήμου να δώσει σ'
αυτόν το όνομα Δήμος Λάκ-
κας Σουλίου κατά τη γνω-
στή νεώτερη ιστορία της πε-
ριοχής ή Δήμος του Ανω
Ακέρωντα κατά τη γεωγρα-
φία της, αφού το ποτάμι
αυτό την διαρρέει όλη από
τις πηγές του ως τον καταρ-
ράκτη των Σερζιανών
(σκάλα Τσαβέθανας) ή
ακόμα και Δήμος Σειστρου-
νίου για το Στρούνι ή το Σει-
στρούνιον των Βυζαντινών,
που υπήρξε το ίδιο η πρω-
τεύουσα της επαρχίας από
την 9η ως την 14η εκατο-
νταετηρίδα, όπου και ερεί-
πια της ακρόπολης της σώ-
ζονται;
Και απαντώ ο ίδιος. Μάλ-
λον η προχειρότητα και η
παχυλή άγνοια της Ιστορίας
και Γεωγραφίας της περιο-

χής χρόνια αρρώστεια, που
φαίνεται, πως κατατρέπει
τους μετονοματοθέτες πα-
λαιότερα των χωριών μας
και τους τωρινούς ομοτέ-
χνους τους των νέων
Δήμων. Ο αναγνώστης ο
αντικειμενικός ας συγκρίνει
τα δύο ονόματα ή το ένα δο-
σμένο και τα τρία προτεινό-
μενα κι ας βγάλει τα συμπε-
ράσματά του.
Αλλά θα προσθέσω σαν
κατακλείδα και κάτι ακόμα:
Το όνομα Ντερβιζιανιά ή το
εξευγενισμένο Δερβιζιανιά
είναι το ίδιο κακόκοχο, βάρ-
θαρο και βέβαια ανθελληνι-
κό. Κι ήθελα να ξέρω, που
βρίσκεται αυτό το περιλά-
λητο Συμβούλιο Τοπωνυ-
μιών απαρτιζόμενο, καθώς
λέν, από επιστήμονες ειδι-
κούς. Και πως ανέχθηκε να
δοθεί τέτοιο όνομα, αν βέ-
βαια το πρόταξε, σε ιδρυθη-
σόμενο νέο Δήμο; Αλλά
μάλλον φαίνεται, πως κι
αυτό "περί άλλα τυρβάζει",
καθώς και παλαιότερα κατά
την μετονομασία των χω-
ριών μας, που άφησε την
υπόθεση, έργο αποκλειστι-
κά δικό του, στα χέρια κά-
ποιων γραφιάδων της περι-
φέρειας, για να τα κάνουν
κυριολεκτικά όλα θάλασσα.
Απλά και "ε' είχες Γιάννη ε'
είχα πάντα...", που λέει κι ο
λαός μας.

ΣΤΕΦ. ΜΠΕΤΤΗΣ

Μου τα λένε και τα γράφω

ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΑ ΝΕΑ

Πολλοί είναι οι υποψήφιοι μνηστήρες, για
τη διεκδίκηση της αρχηγίας των συνδυα-
σμών, των νέων δήμων. Μερικοί εκδηλώσαν
με παρηφία την υποψηφιότητά τους, άλλοι
μου είπαν πως το σκέφτονται ακόμη. Αυτοί,
οι δεύτεροι, είναι πολύ μεθοδικοί, άρα είναι
και δύσκολοι αντίπαλοι. Για προσέξτε εσείς
που σηκώσατε ναρίς το μπαϊράκι. Καραδο-
κούν αντίπαλοι, κρυφοί και φανεροί. Για προ-
σέξτε και σεις ψηφοφόροι. Θέση στους
νέους δήμους έχουν μόνο οι άξιοι, μόνο οι
καλοί. Τούτη τη φορά οι Δημοτικές εκλογές
δεν είναι όπως οι άλλες. Πρέπει να σταθού-
με, πέρα και πάνω από συναισθηματισμούς.
Καλός ο κουμπάρος, καλός ο συγγενής κι ο
γείτονας. Αν όμως είναι καλύτερος ο παρα-
πέρα, θα πρέπει να είναι και προτιμητέος.
Μέχρι τις εκλογές θα τα γράφω έτσι όπως
σήμερα, αρκεί έτσι να μου τα λέτε. Δεν είναι
δική μου γνώμη τα παραπάνω, μα ανθρώπων
γνωστικών, δικών μας πατριωτών.

ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΤΙΚΑ

Πατριώτης που ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για
τον τόπο μας, μου είπε, πως στο Παλαιοχώρι
Μηότσαρη υπάρχουν πολλές αρχαιολογικές
τοποθεσίες, με έκδηλα λείψανα Αρχαίου Πο-
λιτισμού. Μου έκαναν εντύπωση τα λόγια του
αυτά και κυρίως το ενδιαφέρον του.

Η αρμόδια Εφορία Αρχαιοτήτων ας επιλη-
φθεί του θέματος. Βέβαια όλοι γνωρίζουμε
ότι ολόκληρη η Λάκκα Σουλί κρύβει ένα με-
γάλο θησαυρό. Η ζωή στην περιοχή μας έχει
αδιάληπτη συνέχεια χιλιετηρίδες από την
εποχή των Θεών, Ημιθέων και Ηρώων. Η
"ΦΩΝΗ" φθάνει και στις τρεις Εφορίες Αρ-
χαιοτήτων, την ΙΒ Κλασικών, την 8η Βυζαντι-
νών και την 6η Νεωτέρων Μνημείων. Θα πε-
ριμένουμε την δραστηριοποίησή των.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ

Σε εξέλιξη βρίσκονται οι εργασίες επέκτα-
σης του υδρευτικού δικτύου Λίππας καθώς
και η υδατοδεξαμενή στην περιοχή "Δυό πο-
τάμια". Το έργο αυτό είναι ζωτικής σημασίας
για τους κατοίκους των γύρω συνοικισμών.

Συγκεκριμένα θα υδροδοτηθούν οι οικι-
σμοί Νταλαμάνι, Κάμπος Λίππας, και λίγα
σπιτάκια του Λιβαχόβου. Οι ξωμάχοι αυτοί
πατριώτες μας, έχουν τα ίδια δικαιώματα με
όλους τους υπόλοιπους συγχωριανούς των.
Θα ήταν λοιπόν άδικο, να μη απολαύσουν κι
αυτοί χωρίς κόπο, τα απαραίτητα φυσικά

αγαθά, όπως είναι το νερό. Ο Πρόεδρος της
Λίππας κ. Ντάσιος Λευτέρης, δείχνει ιδιαίτε-
ρο ενδιαφέρον, τόσο για την κοινότητά του,
όσο και για την περιοχή.

Για όσους δε γνωρίζουν τους πληροφορού-
με ότι ο κ. Λ. Ντάσιος είναι ταυτόχρονα και
πρόεδρος Συμβουλίου Περιοχής. Καλά τα
πάει όπως φαίνεται μέχρι τώρα. Και Δήμαρ-
χος, αγαπητέ φιλε πρόεδρε.

ΟΙ ΒΡΟΧΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Καλή κι ευλογημένη είναι η βροχούλα,
αλλά να μας έρχεται όποτε την έχουμε ανά-
γκη. Τον μήνα που περάσαμε είχαμε ασυνήθι-
στες βροχοπτώσεις. Η ζημιά που προκλήθη-
κε απ' αυτές είναι μεγάλη. Οι δρόμοι έγιναν
μικρά ρυάκια. Το νερό παρέσυρε χώματα και
χαλίκια και όπου έβρισκε στένεμα βούλωνε
τα χαντάκια και ξεχύνονταν στο οδόστρωμα.
Δεν φταίει βέβαια το νερό, αυτό τη φυσιολο-
γική του πορεία ακολουθεί. Φταίμε εμείς,
που δεν του έχουμε καλό, άνετο πέραςμα. Αν
από το φθινόπωρο δεν καθαριστούν τα αυ-
λάκια στους δρόμους επόμενο είναι να πα-
ρουσιαστούν τα καταστρεπτικά αυτά φαινό-
μενα. Σε πολλά χωριά μας, μου είπαν,
δημιουργήθηκε τέτοιο πρόβλημα. Ευτυχώς
που δεν είχαμε πυρκαγιές. Ευτυχώς που τις
δασωμένες εκτάσεις μας τις προσέχουμε
από τέτοιο κίνδυνο. Αλλιώςτα εμείς δεν απο-
βλέπομε σε οικοπεδοποιήσεις, ούτε και σε
χορτολείβαδα.

ΔΑΣΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΣΤΑ ΚΟΥΠΑΚΙΑ

Μου είπαν, πως αυτό τον καιρό, ανοίγεται
ένας δρόμος μέσα στα Κουπάκια.

Οι κάτοικοί μας ανησυχούν: Πρώτον, γιατί
δε θα μείνει θύραμα μέσα στο καταφύγιο.
Δεύτερο, καταστρέφεται πέρα από την πανί-
δα και η χλωρίδα του τοπίου.

Όπως είναι γνωστό σε μας τους Λακκίωτες
στην περιοχή των Κουπακίων υπάρχει ένα
δαμμάσιο δάσος. Το δάσος αυτό είναι πυ-
κνότατο σε βλάστηση από κουμαριά, φελίκη
(στερμοντζέλλα), ζηλενιά, ερρίκη και μυρτιά.

Είναι κρίμα να καταστρέφεται από κάθε εί-
δους επεμβάσεις, όπως υλοτομία, δρόμοι,
εκχεράσεις κ.λ.π. Αν για την πυροπροστα-
σία του υπάρχει ανάγκη να ανοιχτεί κάποιος
δρόμος αυτός θα πρέπει να σχεδιαστεί από
ειδικό επιστήμονα περιβαλλοντολόγο.

Οι φίλαθλοι κυνηγοί καθώς και σύλλογοι ή
οι όμορες κοινότητες και προπάντων το συμ-
βούλιο περιοχής ας δραστηριοποιηθούν
πάνω σ' αυτό το θέμα.

ΑΘΕΛΗΤΟ ΛΑΘΟΣ

Είχα από χρόνια την εντύπωση πως ο αγα-
πητός μου Χριστόφορος Σκουλίκας είχε
πάρει γυναίκα από την οικογένεια Μόσχου
της Μουκοβίνας.

Πληροφορήθηκα το θάνατο του πεθερού
του και πήρα τηλέφωνο να τον συλλυπηθώ.
Βρήκα τη μικρή του κόρη. Διαβίβασα τα συλ-
λυπητήριά μου σ' όλη την οικογένεια. Ρώτη-
σα με την ευκαιρία πως ήταν το μικρό όνομα
του παππού. Πολύ σωστά μου είπε ότι ο μα-
καρίτης λεγόταν Νικόλαος. Ρώτησα ακόμη
αν έμενε στον κάμπο Μουκοβίνας και η απάν-
τηση ήταν πως έμενε, εν ζωή, στην Αρδωση.
Ετσι έγραψα την αγγελία θανάτου, ως Νικό-
λαο Μόσχο από Αρδωση, αντί του σωστού
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΟΝΤΟΣ. Δεν έχω παρά να ζη-
τήσω συγγνώμη από τους οικείους του.

Ευχαριστώ τον Δημ. Παντούλα για τη διόρ-
δωση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΗΚΟΣ (Κωμοδημοδιδάσκαλος)

Με χαρά δέχτηκα την επίσκεψη του σεβα-
στού μου Παπαγιάννη Τσιρούκη από τους Γε-
ωργάνους, που ιερουργεί στις ενορίες Ελά-
φου και Σμυρτίδας. Ο Παπαγιάννης γνωρίζει
την προσπάθειά μου, για ότι λαογραφικό
στοιχείο αφορά τον τόπο μας. Ετσι ανοίγον-
τας ένα παλαιό "Μηνιαίο" που έχει σε
χρήση στον Άγιο Νικόλαο Σμυρτίδας ανέγρα-
ψε και μου έφερε το παρακάτω χειρόγραφο.
"Γεώργιος Ιωάννου Ζήκος χωρίων Τόσκεισι.
Κωμοδημοδιδάσκαλος εις μαχαλά συνοικίας
Γκουλιουμή. Μην Νοέμβριος, ενδέκατος
μήνας 1909".

Πρόκειται για τον αείμνηστο δάσκαλο Γού-
σια - Τζέκο που η εφημερίδα μας και σε πα-
λαιότερα φύλλα είχε ασχοληθεί: "Τριανδρία
Τόσκεισιτών" υπό Αθαν. Κίτση.

Ήταν ο Γούσια - Τζέκος ένας πανύψηλος
άντρας, Γραμματοδιδάσκαλος της εποχής του
και όπως μας γράφει όχι μικρών σχολείων
αλλά κομών δηλαδή κεφαλοχωριών. Πέραν
της διδασκαλικής ήταν και δαυμάτιος μουσι-
κός, ιεροψάλτης κ.λ.π. Πριν την απελευθέρω-
ση είχε οργανώσει τη δολοφονία του Μου-
τετζήμη (φοροεισπράκτορα) Μηλιτιάδη μαζί
με τον Γιαννάκη Ράδη και τον Αλέξη Ζήκο.

Ε.Κ.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΚΑΡΕΚΛΩΝ -
ΤΡΑΠΕΖΙΩΝ
ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ & ΥΙΟΣ
ΠΟΛΥΣΤΑΦΥΛΛΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΥΠΕΡΗΧΟΙ
ΜΟΥΛΑΙΜΙΔΗ 5 ΤΗΛ. 71292
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΕΡΕΚΑΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΠΛΗΡΕΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ
ΤΕΣΤ ΚΟΠΩΣΕΩΣ
HOLTER ΠΙΕΣΕΩΣ ΕΓΧΡΩΜΟ DOPLER
Κ. ΦΡΟΝΤΖΟΥ 7 ΤΗΛ 25050-75566
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΦΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
ΧΡ. ΣΚΟΥΛΙΚΑΣ
3ο ΧΙΛ. Ε.Ο. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ -
ΑΘΗΝΩΝ
ΕΝΑΝΤΙ ΚΤΕΟ

ΧΑΡΤΙΚΑ - ΣΧΟΛΙΚΑ - ΕΝΤΥΠΑ
ΓΝΩΜΩΝ
ΜΙΧ. ΖΟΥΡΝΑΣ
Ν. ΖΕΡΒΑ 56Α - ΤΗΛ. 74309
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΑΚΑΛΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΥΠΕΡΗΧΟΙ
ΔΩΔΩΝΗΣ 42 ΤΗΛ. 47477
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΣΙΟΥΤΗΣ
ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ
28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 31
ΤΗΛ. 32778
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΚΗΔΕΙΕΣ - ΕΚΣΚΑΦΕΣ
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΛΛΑΣ
ΔΕΡΒΙΖΙΑΝΑ- ΤΗΛ. 31650

ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΑΡΑΠΕΤΣΙΟΥ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΣ
ΕΜΒΟΛΙΑ - ΦΑΡΜΑΚΑ
ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ
ΔΩΔΩΝΗΣ 151 ΤΗΛ. 47444
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΟΥΖΕΡΙ "ΣΕΡΓΑΝΙ"
ΔΩΔΩΝΗΣ 79 ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΤΗΛ. 46877

ΕΠΙΠΛΑ ΠΑΠΠΑΣ
10 ΧΙΛ. Ε.Ο. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΑΘΗΝΩΝ
ΤΗΛ. 93713 FAX. 93696

ΕΝΔΥΜΑΤΑ "CAPRICE" - ΧΡ. ΡΑΔΗ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 6
ΤΗΛ. 35895 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ
ΝΟΥΣΗΣ ΧΡ. & ΥΙΟΣ
Χ. ΚΑΤΣΑΡΗ 31 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ "PETIT"
ΓΚΟΥΒΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 12 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΛΗΣ
ΠΕΤΡΑ ΦΙΛΙΠΠΙΔΑΣ - ΤΗΛ. 0683-41234

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ - ΤΑΣΙΤΖΗΣ
ΑΜΕΣΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ
ΤΗΛ. 48285 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ
Γ. ΘΕΜΟΣ - Γ. ΚΑΡΑΛΗΣ
Ν. ΖΕΡΒΑ 2 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

A-SPORT ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ - ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΕΙΔΗ
ΡΗΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 28 ΑΝΑΤΟΛΗ

ΑΦΟΙ ΑΡΚΑΔΟΠΟΥΛΟΙ
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ
ΑΒΕΡΩΦ 19 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΑΝΤΗΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΡΚΟΥ
ΕΠΙΠΛΑ - ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ
ΝΤΟΥΛΑΠΙΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ - ΣΥΛΟΓΛΥΠΤΑ
ΧΡ. ΚΑΤΣΑΡΗ 33 ΤΗΛ. 26376
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΑΡΜΑΡΑ - ΠΛΑΚΑΚΙΑ -
ΜΝΗΜΕΙΑ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ -
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΦΟΙ ΝΤΑΣΙΑΚΗ
7ο ΧΙΛ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ -
ΑΘΗΝΩΝ

ΘΕΡΜΟΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΠΑΥΛΟΣ Α.
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΗΛ. 46583

Από τα παλιά Γιάννινα Τα χάνια και οι σαμαράδες

Συνέχεια από την 1η σελίδα
κόψω ένα σαμάρι στα μέτρα σου".

Οι μαιίδες, τα σκαρφέλια του σαμαριού από γερό ξύλο οξιάς. Δέρμα μαλακό κατσικίσιο για τα άλογα και τα μουλάρια. Για τα γομάρια έβαζαν στο σαμάρι και ακατέργαστο τομάρι, δέρμα ζώου.

Βέβαια εξαρτάτο και από την δέληση του νοικοκύρη. Αμα ήθελε σαμάρι καλό για το ζώο του, πλήρωνε παραπάνω κι έκανε καλό σαμάρι.

Το γέμισμα στα σαμάρια με άχυρο, βρύζαλα συναγμένη από τα αλώνια τον Αλωνάρη μήνα.

Σακοράφες μικρές, μεγάλες, κουβάρια σπάγγους να ράβουν τα σαμαροσκούτια, να εφαρμόζουν στο κορμί κάθε ζώου. Διακοσμητικά καρφιά για τα σκαρφέλια του σαμαριού για ομορφιά. Λουριά μαύρα και κόκκινα για κολοκράτια και ζωστήρες.

Στις αρχές για σκάλες στο σαμάρι έβαζαν τριχιά από

τραγόμαλλο. Αργότερα που βγήκε το κανάβι, έβαζαν τριχιά γερή καναβάτσου για αντοχή. Κάθε σαμάρι είχε όλα τα εξαρτήματα, αλλιώς δεν το έπαιρνε ο αγωγιάτης. Χωρίς κόπο, απέναντι από το Χάνι του Βρόσγου, δυό σαμαράδες σε ξεχωριστά μαγαζιά έκαναν σαμάρια καινούργια. Ο Βασιλείου Δημήτρης και ο Καραγεώργης Γεώργιος.

Σκεπάρνια κοφτερά λογίων - λογίων έτοιμα για δουλειά. Αρίδες, πριόνια, τρυπάνια, τανάλιες, κασάρες, τσεκούρια όλα μα όλα τα εργαλεία ήταν σε εμφάνιση και στην πρώτη ζήτηση.

Δίπλα από το Χάνι της Αγίας Παρασκευής στην Καλούτσανη και το Χάνι του Γοργόλη είχαν σαμαράδικο μέχρι τώρα τελευταία οι Αφοί Γκουργκούλη, ο Μιχάλης Γκουργκούλης και ο Κώστας Γκουργκούλης.

Στο Γυαλί Καφενέ είχαν τα σαμαράδικο ο Μπέτης και ο Χελιδόνης. Λίγο πιο κάτω, πενήντα βήματα, είχε το σαμαράδικο ο Ζέκας. Στο Κριθαρπάζαρο όπου συχνάζαν πολλά φορτιάρια στα χάνια ήταν τρία σαμαράδικα. Το ένα είχε ο Πάσχος, το άλλο ο Γιώργο Πήχας και το τρίτο ο Κασάρας. Όλοι καλοί και ωραίοι τεχνίτες από το Μέτσοβο, κυρίως την καταγωγή και τρεις τέσσερις από τη Σαμαρίνα.

Σήμερα μένουν μόνο δυό σαμαράδες, σ' όλα τα Γιάννενα. Ο Γκουργκούλης στην Καλούτσανη που εξυπηρετεί πελάτες από Τζουμέρκα, Κατσανοχώρια, Λάκκα, Σούλι και άλλους σε σημείο κουτσοπελατείας.

Ο άλλος σαμαράς στην οδό Ανεξαρτησίας, πιο κάτω από το Γυαλί Καφενέ, έχει το μαγαζί του, το σαμαράδικο, και εξυπηρετεί κουτσοπελατεία από τα Γραμμενοχώρια, Κρεμμυδοχώρια, Πωγώνια και από άλλα μέρη. Περσμένης ηλικίας και οι δυό αυτοί σαμαράδες δεν έχουν που να παραδώσουν τα σπάνια ειδικά εργαλεία αλλά και ούτε και μουστερήσ υπάρχει να παραλάβει την τέχνη, γιατί οπωσδήποτε τα φορτιάρια από τον επαρχιακό χώρο και τους αγρότες δεν εξέλειπαν ακόμη τελείως.

**ΠΑΝΑΓΟΥΛΑ
ΜΠΑΚΟΛΑ -
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Στη μνήμη του Λορέντζου Μαβίλη

Ο εικονιζόμενος είναι ο Λορέντζος Μαβίλης. Ο εθελοντής υπολοχαγός που έπεσε πολεμώντας για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων στα 1912 στις 28 του Νοέμβρη. Ο γραπτός λόγος, έμμετρος και πεζός έκαναν τον Λ. Μαβίλη παγκόσμια γνωστό. Τα τελευταία όμως λόγια του δίδαξαν και διδάσκουν ακόμα, τους Έλληνες, πατριωτισμό.

"Επερίμενα πολλές τιμές από τούτο τον πόλεμο, αλλά όχι και την τιμή να θυσιάσω τη ζωή μου για την Ελλάδα μου".

Στην πατρίδα, την Ελλάδα, αναφέρεται και το παρακάτω ποίημά του.

Πατρίδα σαν τον ήλιο σου
ήλιος αλλού δε λάμπει
πως εις το φως σου λαχταρούν
η θάλασσα κι οι κάμποι,
πως λουλουδίζουν τα βουνά,
τα δάση, οι λαγκαδιές,
στέλνοντάς του θυμίαμα
μυριάδες ευωδιές!

Φαντάζεις σαν τον ήλιο σου
κι εσύ, καλή πατρίδα,
και μάγια σαν τα μάγια σου
στον κόσμο αλλού δεν είδα.
Η γη σου είναι παράδεισος,
κι αιώνια γαλανός
γύρω σου καθρεπτίζεται
στο πέλαγ' ο ουρανός.

Ελλάς, το μεγαλείο σου
βασίλεμα δεν έχει
και δίχως γνέφια τους καιρούς
η δόξα σου διατρέχει.
Οσες φορές ο ήλιος σου
να σε φωτίσει έρθει
θε να σε βρει πεντάμορφη
στεφανωμένη ορθή.

Στο θάνατο Κωνσταντίνου του Προκαδήμενου

φρουράρχου των Γιαννίνων

Βρέχει κι αστράφτει και βροντά, σκοτάδι η νύχτα, πίσω,
Φυσομανούν οι αγέρηδες και μάχονται με λύσα.
Λασιών' η γης κι οι κεραυνοί σφυροκοπούν μ' αμάχη
Ράχες, βουνά, ψηλές κορφές κι ό,τι μπροστά τους λάχει.

Στριφογυρίζ' ο πιστικός σαν κάτι να του φταίει,
Μέσ' στην καλύβα του άγρυπνος -Τ' είν' τούτο απόψε- λέει,
Για στρίγλα μάνα το παιδί, κλεψιγαμιού σπορίδι
Τόνιζε και το χούμπωσε, που να τη φάει το φίδι,

Για μέγας άντρας χάνεται και τον δρηνάει η πλάση
Κι ο Παντοδύναμος Θεός τόβαλε να μας χάσει.
Σείσματα γης, κακές νυχτιές, σκοταδερά σκοτάδια,
Κι άλλες του χρόνου αναποδιές, είναι κακού σημάδια.

Τη νύχτα απόψε πόλαχε κακής χρονιάς ο μήνας
Τον Κωνσταντίνο στραγγαλούν στο κάστρο της Βροσύνας.
Σαν νάναι ψοφιμιού κορμί μέσ' στη λακκιά πετιέται,
Γι' αυτό κι η γης ταράζεται κι ο ουρανός χτυπιέται.

Αφιερώνεται με αγάπη κι εκτίμηση στον φίλο και πατριώτη στιχουργό και ποιητή Θωμά ΤΟΚΑ.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ο γνωστός επιχειρηματίας, πρώην πρόεδρος του Συλλόγου Αχλαδέας κ. Απόστολος Κόλλιας μετά τη διάλυση του συγκροτήματος "ΟΡΦΕΑ", το γνωστό καφενείο "ΤΣΟΚΑΝΗ", ανοίγει σύντομα το κέντρο "ΡΟΤΟΝΤΑ".

Το "ΡΟΤΟΝΤΑ" βρίσκεται στις παρυφές του Σταυρακίου και επί του νέου περιφερειακού δρόμου "Βλαχόστρατα".

Στον αγαπητό φίλο Απόστολο, η "Φ" εύχεται ΚΑΛΕΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ.

ΗΠΕΙΡΟΣ SERVICE ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΑΣ

Πάροδος 60 χιλ. Εθν. Οδού Ιωαννίνων - Αθηνών
Τηλ. 0651-92046 και 91634
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ιωάννης Περ. Γιαννάκης

Χειρουργός Οφθαλμίατρος
Επιμελητής Νοσ. Αεροπορίας
Δέχεται: Δευτέρα - Τετάρτη -
Παρασκευή ώρες 5-8 μ.μ.
Κηφισίας 98 - Αμπελόκηποι
Τηλ. 7470268

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΑΝΑΤΟΙ

Η εφημερίδα μας συλλυπείται τις οικογένειες των παρακάτω αποβιωσάντων.

† Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό της Αχλαδέας η Αγαθή Χρ. Καρζή. Η αγαπητή σ' όλους τους χωριανούς της Κίτσαϊνα, δημιούργησε μεγάλη οικογένεια. Εφερε στη ζωή επτά παιδιά και απόκτησε πολλά εγγόνια.

† Όπως ήσυχη ήταν η ζωή του, έτσι ήσυχα πέθανε και κηδεύτηκε στο Μοναστήρι της Παναγίας αφού έφτασε στα 94 χρόνια του ο Ευάγγελος Ρίζος. Αλαφρύ το χώμα που σε σκέπασε καλοκάγαθε γέροντα.

† Πέθανε και κηδεύτηκε στο Θεσπρωτικό η Άννα Λάμπρου - Μπακόλα. Η Άννα ήταν μόνο 47 ετών. Με τον θάνατό της γέμισε θλίψη απέραντη στους δικούς της. Είχε χάσει τον άνδρα της προ ετών. Αφησε πίσω τρεις κόρες. Ήταν καλή πατριώτισσα η Άννα. Ο πατέρας της είναι από τους Γεωργάνους και διαμένει μόνιμα στο Θεσπρωτικό. Αιώνια της η μνήμη.

ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Από τους παρακάτω συμπατριώτες λάβαμε την συνδρομή τους για την εφημερίδα και τους ευχαριστούμε πολύ:

Μαρκόπουλος Σπύρος 10.000
Αποστολάκης Λεωνίδας 2.000
Ιερέας Τσιρούκης Ιωάννης 2.000
Δερέκας Δημήτριος 15.000
Τσώλης Νίκος 2.000
Τσόγκας Λάμπρος 5.000